

Tematické okruhy na rigoróznú skúšku Učiteľ'stvo pre primárne vzdelávanie

Pozn.: S priebehom rigoróznej skúšky sa rigorozant môže oboznámiť v Smernici rigorózneho pokračovania na PF PU v Prešove (https://www.unipo.sk/public/media/14275/2023_2024-Smernica_rigorozneho_pokracovania.pdf).

Predškolská a elementárna pedagogika a psychológia (povinný predmet rigoróznej skúšky)

a) Tematické okruhy z predškolskej a elementárnej pedagogiky:

1. **Dieťa/žiak vo výchovno-vzdelávacom procese.** Pedagogické diagnostikovanie. Výber metód na posúdenie kognitívnej, sociálno-emocionálnej a psychomotorickej oblasti dieťaťa/žiaka. Interpretácia výsledkov pedagogického diagnostikovania a vyvodzovanie záverov pre inovácie výchovno-vzdelávacieho procesu.
2. **Vnútročné a vonkajšie podmienky učenia sa.** Metódy a nástroje identifikácie poznávacích schopností dieťaťa/žiaka, jeho motivácie k učeniu sa a vzdelávacích potrieb.
3. **Sociokultúrne prostredie dieťaťa/žiaka.** Vplyv sociokultúrneho prostredia na osobnostný rozvoj dieťaťa/žiaka. Metódy a nástroje identifikácie sociokultúrneho prostredia dieťaťa/žiaka.
4. **Kurikulum školskej edukácie.** Štátny vzdelávací program a školský vzdelávací program. Tvorba kurikula. Zásady plánovania výchovno-vzdelávacieho procesu.
5. **Fázy a štruktúra výchovno-vzdelávacieho procesu.** Formulácia cieľov, výber obsahu, metód, didaktických prostriedkov, učebných činností a spôsobov hodnotenia dieťaťa/žiaka.
6. **Facilitácia výchovno-vzdelávacieho procesu.** Stimulácia a riadenie učenia sa jednotlivcov, skupín a tried. Metódy a stratégie personálneho a sociálneho rozvoja dieťaťa/žiaka. Efektívna pedagogická komunikácia a vytváranie podporujúcej klímy vo výchovno-vzdelávacom procese.
7. **Evalvácia výchovno-vzdelávacieho procesu.** Pedagogická reflexia, druhy reflexie, metódy reflexie. Význam reflexie z hľadiska skvalitňovania výchovno-vzdelávacieho procesu.
8. **Učiteľ predprimárneho/primárneho stupňa vzdelávania.** Profesionálny rozvoj pedagogického zamestnanca a možnosti kariérneho rastu. Metódy a nástroje posudzovania úrovne rozvoja vlastných profesionálnych kompetencií, plánovanie vlastného profesionálneho rozvoja.
9. **Spolupráca učiteľa s ďalšími aktérmi výchovno-vzdelávacieho procesu.** Spôsoby komunikácie a poradenstva. Možnosti spolupráce. Profesionálne učiace sa komunity. Organizačná štruktúra školy a úlohy špecialistov a odborných zamestnancov.
10. **Škola ako učiacia sa organizácia.** Kultúra školy. Pedagogická koncepcia školy, vízia, poslanie a deklarované hodnoty školy. Participácia učiteľa na rozvoji školy ako učiacej sa organizácie.
11. **Edukácia detí a žiakov vo voľnom čase.** Voľný čas, výchova mimo vyučovania. Potreby a záujmy súčasných detí a žiakov. Štátne výchovné programy pre školské výchovno-vzdelávacie zariadenia. Neformálna výchova a vzdelávanie.
12. **Metodológia pedagogického výskumu.** Výskum a druhy výskumov. Charakteristika kvantitatívneho pedagogického výskumu, proces výskumu, metódy zberu a spracovania empirických dát. Charakteristika kvalitatívneho pedagogického výskumu, proces výskumu, stratégie (dizajny), metódy zberu a spracovania empirických dát. Charakteristika zmiešaného pedagogického výskumu.

Literatúra:

- BRESTOVANSKÝ, M. et al. (2020). *Zuzana a jej škola. Príbeh o profesijnej učiacej sa komunite*. Trnava: PdF PU v Trnave.
- FERENCOVÁ, J., & KOSTURKOVÁ, M. (2020). *Kapitoly z didaktiky. Od učenia sa k vyučovaniu*. Prešov: Rokus.
- GAVORA, P. et al. (2010). *Elektronická učebnica pedagogického výskumu*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>
- NOVOTNÁ, E. (2023). *Pedagogika voľného času. Teória výchovy mimo vyučovania a vo voľnom čase*. Prešov: Rokus.
- NOVOTNÁ, E. (2023). *Výchova mimo vyučovania. Riadenie edukačného procesu v školských zariadeniach*. Prešov: Rokus.

- NOVOTNÁ, E. (2022). *Neformálna výchova a vzdelávanie v školskom klube detí : metodika implementácie princípov neformálnej výchovy a vzdelávania v školskom klube detí* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/NovotnaE2>
- LYNCH, Z., & VARGOVÁ, M. (2020). *Materská škola – dieťa, hra, učenie*. Banská Bystrica: Belianum.
- MIŇOVÁ, M. (2023). *Pedagogické diagnostikovanie v materskej škole*. Prešov: Rokus.
- PORTIK, M. et al. (2012). *Predškolská a elementárna didaktika*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- PIROHOVÁ, I. & MIŇOVÁ, M. (2023). *Pedagogické diagnostikovanie, poradenstvo a intervencia v materskej škole*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove.
- SEVERINI, E., & KOSTRUB, D. (2018). *Kvalitatívne skúmanie v predprimárnom vzdelávaní*. Prešov: Rokus.
- ŠMELOVÁ, E. et al. (2018). *Didaktika predškolského vzdelávania*. Praha: Portál.
- SYSLOVÁ, Z., KRATOCHVÍLOVÁ, J., & FIKAROVÁ, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ*. Praha: Portál.
- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. (2022). [online]. Bratislava: Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Štátny pedagogický ústav. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/clanky/statny-vzdelavaci-program/svp-pre-materske-skoly>
- Školský vzdelávací program. [online]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-skolsky-vzdelavaci-program/>
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie. Konsolidované znenie. (2024). [online]. Dostupné na: [28446.pdf \(minedu.sk\)](https://www.minedu.sk/28446.pdf)
- Štátny vzdelávací program. Primárne vzdelávanie – 1. stupeň ZŠ. [online]. Dostupné na: [Rámcový vzdelávací program pri základné vzdelávanie – ISCED 1 \(minedu.sk\)](https://www.minedu.sk/ramcovy-vzdelavaci-program-pri-zakladnem-vzdelavani-isced-1)
- Štátne výchovné programy. (2022). [online]. Dostupné na: [Štátne výchovné programy - ŠPÚ \(statpedu.sk\)](https://www.statpedu.sk/statne-vychovne-programy-%C5%A1P%C5%9A)
- ŠUŤÁKOVÁ, V., FERENCOVÁ, J., & ZAHATŇANSKÁ, M. (2017). *Sociálna a didaktická komunikácia*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- ZÁKON z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné na: [ZZ 2008 245 20231223.pdf \(slov-lex.sk\)](https://www.zbierka.sk/akt/2008/245/20231223.pdf)

b) Tematické okruhy zo psychológie:

1. **Telesný a motorický vývin** v jednotlivých vývinových obdobiach. Vývin jemnej a hrubej motoriky. Vývin kresby.
2. **Poznávacie procesy**. Charakteristika jednotlivých poznávacích procesov. Vývin poznávacích procesov v jednotlivých vývinových obdobiach. Rozvoj poznávacích procesov v škole.
3. **Emócie a city**. Charakteristika a zložky emócií. Vývin emócií a citov v jednotlivých vývinových obdobiach.
4. **Osobnosť a postoje**. Štruktúra osobnosti. Vývin osobnosti v jednotlivých vývinových obdobiach. Zložky, utváranie a zmena postojov u detí.
5. **Sociálne vzťahy**. Vývin sociálnych vzťahov v jednotlivých vývinových obdobiach. Poznávanie sociálnych vzťahov v školskej triede ako malej sociálnej skupine.
6. **Školská zrelosť/pripravenosť**. Zložky školskej zrelosti/pripravenosti. Posudzovanie školskej zrelosti/pripravenosti.
7. **Psychológia rodiny**. Štýly rodinnej výchovy a ich vplyv na vývin osobnosti dieťaťa. Násilie v rodine, syndróm CAN (syndróm zanedbávaného, týraného a zneužívaného dieťaťa).
8. **Učenie a motivácia k učeniu**. Druhy učenia. Faktory podporujúce motiváciu žiaka k učeniu. Aktivizácia detí/žiacov.
9. **Komunikácia učiteľ-rodič**. Aktívne počúvanie. Asertívne techniky. Znaky a priebeh efektívneho rozhovoru. Príprava na rozhovor zo strany učiteľa.
10. **Syndróm ADHD** – syndróm hyperaktivity s poruchou pozornosti. Etiológia, symptómy, liečba a prognóza ADHD. Následky ADHD v sociálnej oblasti (reakcie a postoje rodičov a rovesníkov). Dieťa s ADHD v škole.
11. **Psychosomatické poruchy a neurotické poruchy v detskom veku**. Neurotické príznaky v detskom veku. Tikové poruchy, mutizmus a enuréza, enkopréza. Etiológia, symptómy, terapia a prevencia porúch.
12. **Problémové správanie sa detí/žiacov a poruchy správania**. Príčiny problémového správania sa a možné intervencie. Etiológia a charakteristika porúch správania v detskom veku.
13. **Šikanovanie**. Etiológia, príznaky, prognóza šikanovania. Riešenie a prevencia šikanovania.
14. **Prevencia drogových a nelátkových závislostí** (mobily, počítače a i.)

15. Stres a jeho zvládanie v učiteľskom povolání. Príčiny a prejavy stresu. Stratégie zvládania stresu. Syndróm vyhorenia.

Literatúra:

- AUGER, M. T., & BOUCHARLAT, CH. (2005). *Učiteľ a problémový žák*. Praha: Portál.
- BOBÁKOVÁ, M. (2022). *Vybrané kapitoly z pedagogickej psychológie v kontexte predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie*. Prešov: Prešovská univerzita.
- BÚGELOVÁ, T. (2002). *Komunikácia v škole a rodine*. Prešov: FF PU.
- FEDOR, M. (2019). *Týrané, zneužívané a zanedbávané dieťa*. Martin: Osveta.
- FUCHSOVÁ, K. (2008). *Týrané dieťa*. Bratislava: Iris.
- HELUS, Z. (2015). *Sociálna psychológia pro pedagogy*. Praha: Grada.
- HOLEČEK, V. (2014). *Psychologie v učiteľské praxi*. Praha: Grada.
- IZDENCZYOVÁ, N. (2018). *Vybrané kapitoly zo psychológie*. Prešov: PF PU.
- KIMPLOVÁ, T., JOCHMANNOVÁ, L., & SVOBODA, J. (2023). *Psychologie rodiny*. Praha: Grada.
- KOLÁŘ, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.
- KONČEKOVÁ, Ľ. (2005). *Patopsychológia*. Prešov: LANA.
- KONČEKOVÁ, Ľ. (2014). *Vývinová psychológia*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška.
- LAŽOVÁ, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči*. Praha: Portál.
- MICHALOVÁ, Z. (2012). *Predškolač s problémovým chovaním*. Praha: Portál.
- ONDREJKOVIČ, P., & POLIAKOVÁ, E. (1999). *Protidrogová výchova*. Bratislava: Veda.
- ŘÍČAN, P., & JANOŠOVÁ, P. (2010). *Jak na šikanu*. Praha: Grada.
- VÁGNEROVÁ, M. (2014). *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
- VÁGNEROVÁ, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

Didaktika slovenského jazyka a literatúry
(voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

a) Tematické okruhy z teórie a didaktiky jazyka a slohu:

- Súčasný slovenský jazyk a najnovšie výsledky jeho vedeckého opisu a vysvetľovania.** Dynamika komunikačných a jazykových noriem (ortoepických, ortografických, morfológických, syntaktických, lexikálnych a štylistických). Komunikačný proces. Princípy a zásady efektívnej verbálnej komunikácie. Diferenciácia komunikátov. Štylistické aspekty výstavby textu. Komunikačné prostriedky (jazykové, popri- a mimojazykové).
- Integračná kognitívno-komunikačná a zážitková koncepcia vyučovania slovenského jazyka a literatúry.** Komunikačná kompetencia a literárna (čitateľská) kompetencia žiaka primárnej školy v kontexte transkurikulárnych kľúčových kompetencií. Špecifické didaktické princípy vyučovania materinského jazyka a literatúry. Princíp komplexnosti – úroveň vnútrozložková, medzizložková, medzipredmetová, prierezová.
- Kognitívne, nonkognitívne a rečové predpoklady detí predškolského a mladšieho školského veku na rozvíjanie komunikačnej a literárnej kompetencie.** Štádiá kognitívneho vývinu dieťaťa, základné kognitívne štruktúry, interakcia myslenia a reči, afektívna zložka osobnosti dieťaťa. Ontogenéza detskej reči v predškolskom veku (výskumy detskej reči na Slovensku; vývin zvukovej, morfológickej, lexikálnej a syntaktickej stránky detskej reči a metódy ich rozvíjania; logopedická prevencia v školských zariadeniach). Reč dieťaťa mladšieho školského veku (univerzálne tendencie rečovej ontogenézy; výskumy o jednotlivých stránkach reči dieťaťa).
- Kurikulum slovenského jazyka v primárnom vzdelávaní.** Ciele, obsah, výstupy edukácie, systém hodnotenia žiaka. Proces rozvíjania kognitívnej a komunikačnej kompetencie žiaka (evokácia – uvedomovanie si významu – reflexia; induktívno-deduktívny myšlienkový postup). Typologizácia metód vyučovania materinského jazyka. Komplexná vyučovacia metóda. Metódy podľa interakčnosti, cieľa, obsahu, komplexnosti, spôsobu realizácie.
- Nový štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie (ŠVP, 2023):** doménové a prierezové gramotnosti; ciele vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia a ciele vyučovania prvého jazyka; vzdelávací štandard slovenského jazyka a literatúry: predmetové komponenty; ciele pre 1. a pre 2. cyklus základného vzdelávania; výkonový a obsahový štandard v jednotlivých predmetových komponentoch pre 1. a 2. cyklus.

6. **Recepcia textu (porozumenie počúvanému a čítanému textu).** Proces recepcie (vnímanie – porozumenie – spracovanie a využitie informácií). Úrovne porozumenia textu. Porozumenie textu ako súčasť čitateľskej gramotnosti a ako predpoklad procesu učenia sa. Metódy a stratégie aktívneho počúvania. Metódy a stratégie rozvíjania jednotlivých úrovní porozumenia čítanému textu.
7. **Produkcia hovoreného textu.** Zvuková stránka detskej reči a kultivovanie ústneho prejavu žiaka (predpoklady, ciele, obsah, nácvikové a textové metódy, nárečové interferencie, diagnostika). Produkcie rôznych typov hovorených komunikátov (podľa komunikačného zámeru, prostredia a spôsobu rozvíjania témy) a ich hodnotenie.
8. **Produkcia písaného textu.** Rozvíjanie písateľských zručností žiakov (obsah; proces – fázy textotvorného procesu, význam práce s konceptom, nácvikové a textové metódy). Produkcie rôznych typov písaných komunikátov (podľa komunikačného zámeru, prostredia a spôsobu rozvíjania témy) a ich hodnotenie. Techniky tvorivého písania.
9. **Proces osvojovania pravopisných vedomostí, zručností a návykov.** Predpoklady, ciele, obsah, metódy (prípravné, textové), diagnostika. Činitele ovplyvňujúce nácvik pravopisu. Nácvik jednotlivých pravopisných princípov. Typy pravopisných cvičení.
10. **Morfologická a syntaktická stránka detskej reči v mladšom školskom veku a jej zámerné rozvíjanie vo vyučovacom procese.** Komunikačné vyučovanie morfológického a syntaktického systému slovenčiny. Predpoklady, ciele, obsah, metódy (prípravné, textové), diagnostika.
11. **Slovná zásoba dieťaťa mladšieho školského veku a slovotvorné zákonitosti jazyka v reči ako odraz zvláštností detského myslenia.** Metódy a stratégie rozvíjania aktívnej a pasívnej slovnej zásoby detí. Dieťa a slovotvorba.

Literatúra:

- GAVORA, P. (1992). *Žiak a text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- KLIMOVIČ, M. (2009). *Tvorivé písanie v primárnej škole*. Prešov: PF PU.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ., & VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009). *Dieťa a slovotvorba*. [online]. Prešov: PF PU. Dostupné na: <http://indi.pf.unipo.sk/index.php?funkcia=Die%C5%A5a+a+slovotvorba>
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. et al. (2011). *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*. Prešov: PF PU.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. et al. (2015). *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*. 2., doplnené a prepracované vydanie. Prešov: PF PU.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2012). *Kognitívne aspekty vyučovania materinského jazyka v primárnej edukácii*. Prešov: PF PU.
- O *dieťati, jazyku, literatúre*. Časopis pre otázky rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove. [online]. Dostupné na: <https://www.unipo.sk/pedagogicka-fakulta/katedry/kklv/odl/>
- PALENČÁROVÁ, J., KESSELOVÁ, J., & KUPCOVÁ, J. (2003). *Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo*. Bratislava: SPN.
- PALENČÁROVÁ, J. & LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2004). *O dvoch komunikačných zručnostiach*. Bratislava: Združenie Orava.
- ŠTĚPÁNÍK, S. et al. (2020). *Školní výpravy do krajiny češtiny: didaktika českého jazyka pro základní školy*. Plzeň: Fraus.

b) Tematické okruhy z teórie a didaktiky literatúry:

1. **Základné pojmy z teórie literatúry pre deti a mládež** (univerzálne a špecifické, detský aspekt, vekovosť, žánrovosť, intencionalita). Pojem literatúra. Synchronne a diachronne klasifikovanie písomníctva. Literárne dielo ako znak, problematika znaku (pojem, typológia, denotatívnosť, konotatívnosť, znak a kód, umelecký superznak).
2. **Literárne dielo ako komunikát.** Komunikačný reťazec (autor – dielo – čitateľ) a jeho pojmová podstata. Autorský subjekt, autorská stratégia, autorský postoj. Dvojdomosť autora. Štruktúra literárneho diela. Základné kategórie poetiky literárneho diela (téma, sujet, postava, kompozícia, jazyk, rozprávač, lyrický subjekt, časopriestor).
3. **K problému periodizácie slovenskej literatúry pre deti a mládež:** predumelecké obdobie, medzivojnové obdobie, literatúra socialistickej epochy, literatúra po roku 1989.
4. **Zrod modernej slovenskej detskej literatúry a jej generačné obsadenie.** Konštituovanie umeleckej literatúry pre deti a mládež (ideová, estetická, názorová pluralizácia). Prvá

povojnová generácia. Generácia detského aspektu. Mladšia vlna detského aspektu. Tvorba autorov 70. a 80. rokov.

5. **Literatúra pre deti a mládež po roku 1989.** Vývinové trendy v literatúre po r. 1989. Nová pluralita. Komercializácia a masová kultúra. Postmoderna.
6. **Literárne druhy, literárne rody, literárne žánre a žánrovo-tematické podsystémy detskej literatúry** (sujetové žánre, nesujetové žánre, synkrétne útvary). Typológia, znaky, charakteristika. Súčasné modifikácie. Žánrový kód, žánrová predstava, žánrová synkrétnosť, žánrová kontaminácia.
7. **Literatúra pre deti a mládež vo vyučovaní na primárnom stupni vzdelávania.** Interpretačný, informačný a ilustračný prístup školy k literatúre pre deti a mládež. Čítanka ako model čitateľskej kultivácie žiakov na primárnom stupni základnej školy. Učiteľ a jeho orientácia v hodnotovej ponuke národnej a nadnárodnej (svetovej) literatúry pre deti a mládež.
8. **Komunikatívnosť vo vyučovaní literatúry na primárnom stupni vzdelávania.** Ciele literárnej výchovy, didaktická komunikácia a didaktická interpretácia v literárnej výchove. Funkcie didaktickej interpretácie, funkčná diferenciacia interpretácie (literárny text ako umenie, literárny text ako učivo).
9. **Príprava komplexnej didaktickej interpretácie pre potreby literárnej výchovy** (literárnovedný, pedagogicko-psychologický a didaktický prístup), praktická didaktická transformácia literárneho textu.
10. **Motivačné, interpretačné a estetickovýchovné činnosti pri práci s literárnym textom pre deti a mládež na primárnom stupni základnej školy** (motivácia, druhy motivácií, motivačné čítanie textu; analyticko-interpretačné a problémovo-tvorivé postupy v odhaľovaní umeleckých, estetických hodnôt literatúry; osnova, reprodukcia, estetické čítanie a výrazný prednes, dialogizované čítanie a dramatizácia, didaktická hra, výtvarnosť detskej knihy a práca s ilustráciou).

Literatúra:

- Bibiana. *Revue o umení pre deti a mládež*. [online]. Dostupné na: <https://www.bibiana.sk/sk/archiv/digitalna-bibiana/revue-bibiana>
- JURČO, M. (2000). *Paradoxný svet literatúry faktu*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela.
- KOPÁL, J., & TARCALOVÁ, Ž. (1985). *Literatúra pre deti a didaktika literárnej výchovy na prvom stupni základnej školy*. Bratislava: SPN.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. et al. (2015). *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita. Dostupné online: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Liptakova1>
- OBERT, V. (2002). *Detská literatúra a čitateľský rozvoj dieťaťa*. Nitra: Aspekt.
- PRŠOVÁ, E. (2015). *Literárny text v komunikačno-zážitkovom vyučovaní*. [online]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. Dostupné na: <https://publikacie.umb.sk/humanitne-vedy/slovensky-jazyk-a-literatura/literarny-text-v-komunikacno-zazitkovom-vyucovani.html>
- SEDLÁK, J. (1981). *Epické žánre v literatúre pre mládež*. Bratislava: SPN.
- STANISLAVOVÁ, Z., KLIMOVIČ, M., & DZIAK, D. (2021,2023). *(K)rok za (k)rokom v slovenskej literatúre pre deti a mládež (Hodnotové aspekty pôvodnej poézie a prózy v rokoch 1990 – 2020/2021)*. [online]. Prešov: PU PF. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Dziak1>
- URBANOVÁ, S., & STANISLAVOVÁ, Z. (2006). *Současná slovenská literatura pro děti a mládež (antologie)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta.
- ŽILKOVÁ, M. (1999). *Dieťa v kontexte postmoderny*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.

Didaktika anglického jazyka (voliteľný predmet rigoróznejskej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Children learning a foreign language** – theories of language acquisition and learning, children's development and educational implications, approaches to foreign language instruction in the (pre-)primary setting.
2. **Instructional methods and activities in early EFL classroom** (TPR, games, rhymes and songs, drama, art and crafts, storytelling, etc.).

3. **Classroom management** (classrooms layout, routines, materials and resources, keeping pupils' attention, recording pupils' progress, lesson planning).
4. **Differentiated instruction, mixed ability classes, inclusion** (definition, problematic aspects/possible advantages, techniques for teaching).
5. **Classroom language** (instructions, positive reinforcement, teaching basic structures, correction, pronunciation, role of the mother tongue).
6. **Storytelling methods** as effective tools for the development of communicative competence in foreign-language primary classroom.
7. **Evaluation** (basic principles: summative/formative evaluation, norm/criterion referenced evaluation, giving feedback to learners; error correction – reasons, ways).
8. **Developing receptive and productive skills** (aims, stages of development, framework for teaching receptive and productive skills, strategies to be learnt, classroom applications, problematic aspects, ways to support the development of receptive and productive skills, giving feedback/error correction).

Literatúra:

- HALLIWELL, S. (1992). *Teaching English in the Primary Classroom*, London: Longman.
- KRASHEN, S. (2009). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. London: Pergamon Press Inc.
- LARSEN-FREEMAN, D. (2011). *Techniques and Principles in Language Teaching*, 3rd ed., OUP.
- LEWIS, G., & BEDSON. (1999). *G. Games for Children*. OUP.
- LIGHTBOWN, P., & SPADA, N. (2013). *How Languages are Learned*, 4th ed., OUP.
- POKRIVČÁKOVÁ, S. et al. (2009). *Cudzie jazyky a kultúry v modernej škole*. Brno: Masarykova univerzita.
- REILLY, V., & WARD, S. M. (1997). *Very Young Learners*. Oxford: OUP.
- SCOTT, W. A., & YTREBERG, L.H. (1993). *Teaching English to Children*. Longman Group.
- STRAKOVÁ, Z. (2013). *Introduction to Teaching English as a Foreign Language*. Prešov: PU.
- WRIGHT, A. (1995). *Storytelling with Children*. OUP.

Didaktika matematiky (voliteľný predmet rigoróznejskej skúšky)
--

Tematické okruhy:

1. **Matematika v aktuálnych kurikulumných dokumentoch pre primárny stupeň vzdelávania.** Charakteristika, didaktická analýza a komparácia obsahu matematickej prípravy žiakov v primárnom stupni vzdelávania v aktuálnych kurikulumných dokumentoch.
2. **Integrácia matematických poznatkov v rámci vzdelávacích oblastí.** Analýza obsahu predmetu matematika a možnosti integrácie poznatkov v rámci vzdelávacej oblasti matematika a práca s informáciami. Návrhy integrácie matematických poznatkov s obsahom iných vzdelávacích oblastí v primárnom stupni vzdelávania. Učenie matematiky v súvislostiach.
3. **Transmisívne a konštruktivistické prístupy k matematickému vzdelávaniu.** Pojmovotvorný proces v matematike. Didaktická transformácia a interpretácia matematických pojmov v primárnom vzdelávaní.
4. **Rozvoj matematického myslenia žiakov.** Možnosti rozvíjania analytického, logického, kombinatorického a kritického myslenia žiakov v matematickej edukácii v primárnom vzdelávaní. Prezentácia aplikácie rozvoja myslenia v praxi.
5. **Metódy, formy a prostriedky v matematickej edukácii na primárnom stupni vzdelávania.** Charakteristika a klasifikácia didaktických metód a foriem sprístupňovania matematických poznatkov. Výber didaktických prostriedkov a kritické zdôvodnenie výberu didaktických prostriedkov v procese sprístupňovania a upevňovania matematických poznatkov v praxi.
6. **Matematická úloha a jej význam vo vyučovaní matematiky na prvom stupni základnej školy.** Klasifikácia a metódy riešenia matematických úloh. Analýza chýb v procese riešenia úlohy a ich interpretácia.
7. **Diagnostika a hodnotenie matematických poznatkov a matematických schopností žiakov v primárnom vzdelávaní.** Metódy diagnostikovania matematických poznatkov a matematických schopností žiakov. Eliminácia zistených nedostatkov. Práca učiteľa s chybou. Kritériá hodnotenia matematických poznatkov žiakov.

8. **Modernizácia matematického vzdelávania.** Charakteristika a aplikácia multimediálnych prostriedkov, interaktívnych systémov a digitálnych technológií v primárnom matematickom vzdelávaní.
9. **Matematická edukácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.** Metódy a formy práce s nadanými žiakmi v matematike.
10. **Matematická edukácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.** Metódy a formy práce na hodinách matematiky so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Poruchy učenia v matematike.

Literatúra:

- BLAŽKOVÁ, R. (2000). *Poruchy učení v matematice možnosti jejich nápravy*. Brno: Paido
- FISHER, R. (2004). *Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování*. Praha: Portál.
- FROBISHER, L., & FROBISHER, A. (2015). *Didaktika matematiky 1*. Bratislava: RAABE
- HEJNÝ, M., & KUŘINA, F. (2001). *Dítě, škola a matematika. Konstruktivistické přístupy k vyučování*. Praha: Portál
- HEJNÝ, M. et al. (2004). *Dvadeset pět kapitol z didaktiky matematiky*. Praha: KU v Praze, PF
- KOŠČ, L. (1972). *Psychológia matematických schopností*. Bratislava: SPN
- KOVALČÍKOVÁ, I., et. al. (2016). *Diagnostika a stimulácia kognitívnych a exekutívnych funkcií žiaka v mladšom školskom veku*. Prešov: PU v Prešove
- LAZNIBATOVÁ, J. (2001). *Nadané dieťa, jeho vývin, vzdelávanie a podporovanie*. Bratislava: IRIS
- PRÍDAVKOVÁ, A. (2012). *Aritmetika a algebra s didaktikou*. Prešov: PU v Prešove Pedagogická fakulta.
- PRÍDAVKOVÁ, A., & ŠTEFKOVÁ, D. (2013). *Riešiteľské stratégie matematických úloh v edukácii nadaných žiakov* [online]. Prešov: PU v Prešove. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Pridavkova2/subor/9788055509686.pdf>
- PRÍDAVKOVÁ, A. et. al. (2021). *Matematika a hudobná výchova - interakčné stimulanty v primárnej edukácii*. Prešov: PU v Prešove Pedagogická fakulta.
- ŽILKOVÁ, K. (2013). *Teória a prax geometrických manipulácií v primárnom vzdelávaní*. Praha: Powerprint. [online]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/305689654_Theory_and_Practice_of_Geometric_Manipulations_in_Primary_Education Teória a prax geometrických manipulácií v primárnom vzdelávaní SK#fullTextFileContent

Didaktika informatiky (voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Informatika v pedagogických dokumentoch.** Informatika v aktuálnych kutikulárnych dokumentoch pre primárny stupeň vzdelávania: Štátny vzdelávací program, reformy a inovácie. Didaktická analýza obsahu informatickej prípravy v primárnom stupni vzdelávania. Integrácia informatických poznatkov v rámci vzdelávacích oblastí.
2. **Základy Didaktiky informatiky.** Reprezentácia a nástroje: počítačová grafika, animácie, multimédia, štruktúry. Počítačové základy: hardvér, softvér, operačné systémy, siete. Základy algoritmického riešenia problémov: analýza problémov, hľadanie chýb, interaktívne riešenie problémov a riešenia pomocou postupnosti príkazov. Komunikácia a spolupráca: internet a digitálna bezpečnosť, vyhľadávanie informácií. Multimédia: audio, video. Ochrana súkromia, bezpečnosť, prevencia online rizík.
3. **Didaktické princípy a metódy vyučovania informatiky.** Základy didaktiky informatiky: ciele vyučovania, plánovanie, hodnotenie. Metódy vyučovania informatiky: demonštrácie, cvičenia, projektové a problémové metódy.
4. **Rozvoj informatickej gramotnosti u žiakov.** Rozvíjanie základných zručností: práca s textovým editorom, tabuľkovými procesormi, prezentáciami. Kritické myslenie a riešenie problémov: analytické a logické schopnosti pri riešení úloh, kritické zhodnotenie informácií. Kreativita a tvorivé využívanie technológií: tvorba multimediálnych projektov, umelá inteligencia.
5. **Rozvoj kompetencií na podporu digitálnej bezpečnosti.** Základy bezpečného používania technológií: identifikácia hrozieb, prevencia útokov, ochrana súkromia. Etické aspekty používania internetu: správanie online, prevencia kyberšikan, nevhodného obsahu, Netiketa.

6. **Využitie digitálnych technológií v učebnom procese.** Integrácia informačno komunikačných technológií do vyučovacieho procesu mimo predmetu informatika. Vytváranie výučbových materiálov prostredníctvom digitálnych aplikácií.
7. **Inovácie vo výučbe informatiky.** Trendy a novinky vo výučbe informatiky na prvom stupni. Implementácia inovatívnych prístupov a technológií do výučby: aplikácie umelej inteligencie, využitie hardvérových nástrojov, online zdrojov, výučbových aplikácií.
8. **Informačná spoločnosť.** Digitálne technológie v spoločnosti a ich bezpečne používanie, autorský zákon, legálnosť používania digitálnych nástrojov a obsahov.

Literatúra:

- BURGEROVÁ, J., & PISKURA, V. (2021). *Výučba informatiky na primárnom stupni základných škôl podľa ŠVP ISCED1*. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- BURGEROVÁ, J., PISKURA, V., & KALAKAY, R. (2018) *Výučba informatiky na primárnom stupni základných škôl podľa ŠVP ISCED1*. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta.
- BURGEROVÁ, J., & ADAMKOVIČOVÁ, M. (2014). *Vybrané aspekty komunikačnej dimenzie e-learningu*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- BURGEROVÁ, J. (2003). *Nové technológie v edukácii*. Prešov: Rokus.
- KHAN, B. H. (2006). *E-learning. Osem dimenzií otvoreného, flexibilného a distribuovaného e-learningového prostredia*. Nitra: SPU.
- KOPECKÝ, K. (2006). *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex.
- TUREK, I. (2010). *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition.
- KALAŠ, I. (2013). *Premeny školy v digitálnom veku*. Bratislava: Mladé letá.
- MANĚNOVÁ, M. (2009). *ICT a učitel 1.stupně základní školy*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- ZOUNEK, J., & SUDICKÝ, P. (2012). *E-learning: Učení (se) s online technologiemi*. Praha: Wolters Kluwer.

Didaktika prvouky (voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Výkonový a obsahový štandard prírodovednej a spoločenskovednej oblasti predmetu.** Kurikulum počiatočného spoločenskovedného a prírodovedného poznania žiaka mladšieho školského veku v súlade so záväznými dokumentmi.
2. **Proces poznávania javov, ktoré sa odohrávajú v bezprostrednom a blízkom okolí žiaka.** Vytváranie základu pre chápanie zložitejších javov spadajúcich do špecifických disciplín prírodných a spoločenských vied (najmä biológia, fyzika, chémia, geografia a história).
3. **Výkonový a obsahový štandard prírodovednej a spoločenskovednej oblasti predmetu.** Systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Špecifikácia operacionalizovaných učebných cieľov, individualizácia a diferenciacia učebných úloh, otázok, či testových položiek.
4. **Pedagogická diagnostika.** Identifikácia vstupných podmienok a pokroku vo vzdelávaní žiaka vo vzťahu k stanovenému základnému obsahu vzdelávania s cieľom posúdenia nutnosti a účinnosti podporných opatrení.
5. **Možnosti rozvíjania kľúčových kompetencií žiaka v počiatočnom spoločenskovednom a prírodovednom vzdelávaní.** Pedagogická intervencia v rámci podpory rozvíjania počiatočného spoločenskovedného a prírodovedného poznania žiaka v primárnom vzdelávaní na úrovni bežnej pedagogickej činnosti. Plánovanie učebných činností žiaka s ohľadom na prepojitelnosť vzdelávacích obsahov a uplatnenia schopnosti uvažovať v súvislostiach (ako prenositeľné spôsobilosti). Možnosti vytvárať také tematické aktivity, v ktorých sa rozvíjajú spôsobilosti žiaka v oboch vzdelávacích oblastiach.
6. **Posilňovaniu pozície žiaka ako aktívne učiaceho sa jedinca.** Vyučovanie počiatočného spoločenskovedného a prírodovedného poznania žiakov mladšieho školského veku smerom k posilňovaniu pozície žiaka ako aktívne učiaceho sa jedinca prostredníctvom plánovanej a cieľavedomej realizácie inovatívnych koncepcií vzdelávania, pedagogických stratégií, aktivizujúcich/bádatel'ských vyučovacích metód a organizačných foriem. Programy a metodiky uplatňujúce pedagogické princípy orientované na rozvoj osobnosti žiaka a vytváranie

podmienok na účasť zákonných zástupcov na vyučovacom procese. (napr.: metodika Krok za krokom, edukačná stratégia E-U-R a pod.).

7. **Zmena paradigmy prírodovedného vzdelávania.** Konštruktivistický prístup vo výučbe ako prostriedok rozvoja myslenia žiakov. Koncipovanie aktivít v edukačnej praxi tak, aby vytvárali možnosti na tie kognitívne činnosti žiaka, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie. Vytváranie nových prístupov k sprostredkúvaniu a rozvoju poznania žiaka, ktoré sú založené na indukčnom prístupe. Metóda concept cartoons® a jej aplikácia.
8. **Zmena paradigmy spoločenskovedného vzdelávania.** Akceptácia rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerance, rešpektu a prosociálneho správania a konania. Rozvíjanie interkultúrnych kompetencií žiaka. Spôsobilosť žiaka analyzovať a vyhodnocovať nové situácie či spôsoby správania sa bez predsudkov a stereotypov a vytvárať tak priaznivé prostredie na komunikáciu so spolužiakmi a inými ľuďmi.
9. **Inovatívne učebné zdroje.** Analýza vybraného učebného zdroja: pracovného zošita, učebnice pracovného typu a pod., špecifiká práce s učebnými a náučnými textami, didaktické spracovanie inovatívnych učebných zdrojov.
10. **Hodnotenie žiaka.** Rôznorodosť hodnotenia počiatkového spoločenskovedného a prírodovedného poznania žiaka v primárnom vzdelávaní s dôrazom na jeho účel a sledovanie autentického rozvoja a osobnostného vývoja žiaka (hodnotenie výsledkov učenia, rozvíjajúce hodnotenie a hodnotenie podporujúce učenie).
11. **Multidisciplinárna spolupráca a partnerstvo učiteľa s členmi školského podporného tímu, zákonnými zástupcami žiaka, komunitou a zariadením poradenstva a prevencie.** Spolupráca a partnerstvo učiteľa v systéme inkluzívnej podpory žiaka/proces tvorby, realizácie a evalvácie individuálneho vzdelávacieho programu.

Literatúra:

- DOUŠKOVÁ, A. (2006). *Učenie sa žiaka v prírodovednom a spoločenskom kontexte: (učebné texty pre študentov elementárnej a predškolskej pedagogiky)*. Banská Bystrica: UMB Banská Bystrica.
- MINÁRECHOVÁ, M. (2014). *Možnosti využitia metódy concept cartoons® pri modifikácii predstáv žiakov o prírodných javoch* [Dizertačná práca]. Trnava: Pedagogická fakulta TU.
- PETRASOVÁ, A. (2021). *Kritické myslenie a učenie sa v súvislostiach*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- PETRASOVÁ, A. (2021). *EUR – rámec pre aktívne učenie sa a myslenie*. Bratislava: VÚDPaP. [online]. Dostupné na: <https://vudpap.sk/eur-ramec-pre-aktivne-ucenie-sa-a-myslenie/>
- PETRASOVÁ, A. (2021). *Program Krok za krokom*. Bratislava: VÚDPaP. [online]. Dostupné na: <https://vudpap.sk/eur-ramec-pre-aktivne-ucenie-sa-a-myslenie/>
- PETRASOVÁ, A. (2019). *Od kritického myšlení ke globálnému občianstvu*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání.

Didaktika prírodovedy (voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Prírodoveda ako vyučovací predmet na primárnom stupni vzdelávania.** Stručný historický vývoj prírodovedného vzdelávania v základnej škole. Štátny vzdelávací program (2014) a prírodovedné vzdelávanie. Ciele vyučovacieho predmetu prírodoveda. Charakteristika vzdelávacích štandardov pre 3. a 4. ročník. Nový Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie (2023) - ciele vzdelávacej oblasti Človek a príroda.
2. **Vyučovacie ciele a vyučovací predmet prírodoveda.** Hierarchia a taxonómia cieľov. Niemierkova taxonómia kognitívnych cieľov, Kratwlohova taxonómia afektívnych cieľov, Simpsonova taxonómia psychomotorických cieľov. Požiadavky na formuláciu špecifických cieľov.
3. **Vyučovací proces prírodovedy.** Podmienky a etapy vyučovacieho procesu. Špecifiká vyučovacieho procesu prírodovedy.
4. **Vyučovacie metódy a vyučovací predmet prírodoveda.** Slovné monologické a dialogické metódy. Metódy priameho zmyslového poznávania vecí a javov. Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov. Metódy práce s pracovnou učebnicou.

5. **Organizačné formy v prírodovede.** Vyučovacia hodina prírodovedy a jej typy. Metodická príprava prírodovednej vychádzky a prírodovednej exkurzie. Činnosti žiakov v kútiku prírody a na školskom pozemku.
6. **Didaktické prostriedky v prírodovede.** Špecifiká materiálnych didaktických prostriedkov v prírodovede. Herbár rastlín, zbierky z prírodného materiálu, konzervovanie prírodného materiálu v podmienkach školy. Dočasný chov drobných živočíchov v podmienkach školy.
7. **Kontrola vyučovacieho procesu prírodovedy.** Skúšanie a hodnotenie vo vyučovacom procese prírodovedy. Metodika konštrukcie učiteľského didaktického testu z učiva prírodovedy.
8. **Informačné a komunikačné technológie a ich využitie v prírodovede.** Edukačné programy a ich využitie v prírodovede. Didaktické počítačové hry a ich využitie v prírodovede. Didaktické počítačové testy a ich využitie v prírodovede.

Literatúra:

- BERNÁTOVÁ, R. (2013). *Prírodoveda s didaktikou*. [online]. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. Dostupné na: <http://lmskurzy.pf.unipo.sk/>
- BERNÁTOVÁ, R. & KOCHOVÁ, H. (2013). *Informačné a komunikačné technológie v primárnom prírodovednom vzdelávaní*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova7>
- BERNÁTOVÁ, R. (2003). *Didaktický test z prírodovedy*. Prešov: Rokus.
- BERNÁTOVÁ, R. & UHEREKOVÁ, M. (2008). *Prírodovedná záujmová činnosť*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub/PF/Bernatova4/index.html>
- Inovovaný ŠVP pre 1. stupeň ZŠ. *Človek a príroda. Prírodoveda – primárne vzdelávanie*. (2014). Bratislava: ŠPÚ. [online] Dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/prírodoveda_pv_2014.pdf
- KOPÁČOVÁ, J. (2012). *Vývoj učebníc prírodovedy na Slovensku*. Ružomberok: VERBUM.
- MELICHERČÍKOVÁ, D., & MELICHERČÍK, M. (1997). *Prírodoveda s didaktikou prírodovedy*. Banská Bystrica: PdF UMB.
- PODROUŽEK, L. (2003). *Didaktika prvouky a přírodovědy pro primární školu*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk.
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie. (2023). Bratislava: MŠVVaŠ, NIVAM. [online]. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/11808_statny-vzdelavaci-program-pre-zakladne-vzdelavanie-cely.pd

Didaktika vlastivedy

(voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Vlastiveda – vyučovací predmet v kontexte ŠVP.** Charakteristika vyučovacieho predmetu Vlastiveda. Ciele vlastivedného vzdelávania. Obsahové a výkonové štandardy vlastivedy – inovovaný ŠVP.
2. **Regionálna výchova ako súčasť vlastivedného vzdelávania.** Regionálna výchova – charakteristika prierezovej témy. Obsahové zameranie regionálnej výchovy. Využitie prvkov miestneho regiónu vo vlastivednom vzdelávaní.
3. **Organizačné formy vyučovania vlastivedy – vlastivedné vychádzky a exkurzie.** Charakteristika a klasifikácia organizačných foriem vyučovania vo vlastivede. Špecifické formy outdoorovej edukácie prostredníctvom vlastivedných vychádzok a exkurzií.
4. **Vyučovacie metódy – práca s kartografickým materiálom, metóda terénnych pozorovaní.** Charakteristika a klasifikácia vyučovacích metód vo vlastivednej edukácii. Terénne cvičenia a pozorovania.
5. **Vyučovacie prostriedky vo vlastivede.** Definícia a klasifikácia vyučovacích prostriedkov vo vlastivede. Využívanie multimediálnych vyučovacích prostriedkov.
6. **Príprava na vyučovanie vlastivedy.** Projektovanie vyučovacích hodín na základe štruktúrálnej didaktickej analýzy. Optimalizácia výberu a využitia vyučovacích foriem, metód a prostriedkov v príprave na vyučovanie vlastivedy.

7. **Hodnotenie vzdelávacích výsledkov žiakov – didaktické testy (DT) z vlastivedy.** Pedagogická diagnostika. Kontrola, klasifikácia a hodnotenie v primárnom vzdelávaní. Vzdelávací proces a spätná väzba. Testy a testovanie v procese hodnotenia vlastivednej gramotnosti žiakov.
8. **Rozvoj kreativity vo vlastivede.** Charakteristika a znaky kreativity. Bariéry rozvoja kreativity. Divergentné úlohy a ich využívanie pri rozvoji kreativity vo vlastivednom vzdelávaní.

Literatúra:

- KANCÍR, J. & MADZIKOVÁ, A. (2011). *Didaktika vlastivedy*. Prešov: PF PIU Prešov.
- KANCÍR, J. (1998). Rozvoj kreativity vo vyučovaní geografie 1,2. *Geografia*, r. 6.
- KANCÍR, J. (1997). Miestny región v učebných osnovách a učebniciach geografie. Prešov: FHPV PU.
- KANCÍR, J. (2003). Didaktické testy ako súčasť pedagogickej diagnostiky. *GEOGRAFIE XIV*. Brno: PF MU.
- KANCÍR, J. et al. (1998). *Environmentálna výchova pre predškolské a elementárne vzdelávanie*. Prešov: PF PU v Prešove.
- KANCÍR, J. (2011). Environmentálna a regionálna výchova v kontexte kurikulárnej transformácie. In: *Geografia Casoviensis V*, Košice: Ústav geografie PRF UPJŠ.
- KANCÍR, J. & ŠOLCOVÁ, S. (2021). Realizácia outdoorovej edukácie vo vybraných krajinách zapojených do Outward Bound International. In: *Pedagogická orientace*, 2021, roč. 31, č. 2, s. 50–71
- KANCÍR, J. (2013). Regionálna výchova – teória a prax. In: *Geografická revue* roč. 9, č. 1. B. Bystrica: FPV UMB.

Didaktika pracovného vyučovania (voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Technická gramotnosť a technické vzdelávanie.** Charakteristika pojmov – technická gramotnosť a technické vzdelávanie. Konceptie technického vzdelávania. Výskumne ladená koncepcia technického vzdelávania pre 1. stupeň základnej školy. Aktuálne trendy v technickom vzdelávaní.
2. **Technická tvorivosť.** Technické úlohy, charakteristika a klasifikácia. Problémové úlohy. Formulácia a riešenie technickej problémovej úlohy.
3. **Charakteristika vzdelávacej oblasti človek a svet práce.** Štátny vzdelávací program pre primárne vzdelávanie – 1. stupeň – človek a svet práce. Charakteristika vzdelávacej oblasti človek a svet práce. Ciele a obsah vzdelávacej oblasti Človek a svet práce. Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie pre 3. a 4. ročník základnej školy.
4. **Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie – kurikulárna reforma – zmeny vo vzdelávacej oblasti človek a svet práce.** Učebnice pracovného vyučovania.
5. **Vyučovací predmet - pracovné vyučovanie. Predmet a úloha didaktiky pracovného vyučovania.** Plánovanie a príprava vyučovacieho procesu pracovného vyučovania – dlhodobá a krátkodobá príprava učiteľa. Špecifiká vyučovacieho procesu pracovného vyučovania.
6. **Ciele a špecifické ciele v pracovnom vyučovaní.** Formulácia cieľov v pracovnom vyučovaní. Taxonómie cieľov v rámci pracovného vyučovania. Spôsoby hodnotenia v pracovnom vyučovaní.
7. **Vyučovacie metódy a organizačné formy v pracovnom vyučovaní.** Charakteristika metód v pracovnom vyučovaní: rozprávanie, vysvetľovanie, opis, rozhovor, metodický rad výrobku, metóda grafického prejavu, grafické práce (kreslenie námetov, náčrtov, plánov, schém, modelov, grafické znázorňovanie telies, konštrukcií, predmetov a iné), konštrukčné práce (manipulácia s predmetmi, metóda montáže a demontáže), inštruktáž, demonštrácia, brainstorming, pojmové a mentálne mapovanie, projektová metóda (krátkodobé projektové úlohy: detská izba – návrh, nákres, vizualizácia, zariadenie a jeho rozloženie, a pod.), metóda praktickej činnosti, problémová úloha. Charakteristika organizačných foriem v pracovnom vyučovaní: vyučovacia hodina v triede, vyučovanie v dielňach, exkurzie.
8. **Hodnotenie a klasifikácia v pracovnom vyučovaní.** Kritériá hodnotenia. Spôsoby hodnotenia. Problémy hodnotenia a klasifikácie v pracovnom vyučovaní.

Literatúra:

- DEPEŠOVÁ, J. (2008). *Reflexia tradičných technológií v technickej výchove*. Nitra: UKF.

- HAASOVÁ, E. (2012). *Metódy a formy práce v predmetoch pracovné vyučovanie, svet práce a technika*. Bratislava: MPC.
- HONZÍKOVÁ, J. (2008). *Nonverbálni tvorivost v technické výchově*. Plzeň: PF.
- HUĽOVÁ, Z., ROCHOVSKÁ, J. & LIPÁROVÁ, L. (2021). *Technické vzdelávanie na primárnom stupni školy: teória – výskum – vývoj*. Ružomberok: PF KU.
- KOŽÍK, T., & DEPEŠOVÁ, J. (2007). *Technická výchova v Slovenskej republike v kontexte vzdelávania v krajinách Európskej únie*. Nitra: PF UKF.
- KOŽUCHOVÁ, M. et. al. (2011). *Učebnica didaktiky technickej výchovy*. [online]. Dostupné na: <http://ki.ku.sk/cms/utv>
- KOŽUCHOVÁ, M. (1999). *Rozvoj technickej tvorivosti*. Bratislava: UK.
- PAVELKA, J. (2021). *Škola ako prostriedok zvyšovania záujmu žiakov o vedu, techniku a technické vzdelávanie*. In: *Technika a vzdelávanie*. Banská Bystrica: Belianum.
- SABOL, M. (2023). *Človek a svet práce - Pracovné vyučovanie*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Sabol1/su-bor/9788055531120.pdf>

Didaktika výtvarnej výchovy
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Výtvarná komunikácia v primárnom vzdelávaní.** Výtvarná výchova v kontexte Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie. Kompetencie učiteľa vo výtvarnej výchove.
2. **Psychodidaktika výtvarnej výchovy.** Synestézia ako psychologický fenomén vo výtvarnej výchove. Teoretické a metodologické východiská metodiky 3A - analýza edukačných situácií z hľadiska ich kvality.
3. **Pedagogická interpretácia výtvarného diela v podmienkach primárnej edukácie.** Spôsoby výtvarnej interpretácie. Algoritmus výtvarnej interpretácie.
4. **Ilustrácia a detský recipient.** Význam, funkcie a druhy ilustrácie v edukačnom procese. Ontogenetické a psychodidaktické funkcie ilustrácie literárnych textov v mladšom školskom veku. Interpretácia významovej a umelecko-estetickéj zložky ilustrácií.
5. **Podnety nových médií v edukačnom procese.** Súčasné umenie ako dynamický východiskový bod výtvarnej výchovy. Uplatnenie digitálnych technológií vo výtvarnej výchove.
6. **Alternatívne formy vo výučbe výtvarnej výchovy.** Artefiktika vo výtvarnej výchove. Zážitkové metódy vo výtvarnej výchove. Galerijná pedagogika. Výtvarná dramatika.
7. **Výtvarné projektovanie.** Východiská a zásady pri vytváraní projektovanej výtvarnej činnosti. Podnety, námety pri koncipovaní projektov.
8. **Interdisciplinárne presahy vo výtvarnej výchove** (etická, environmentálna, literárna výchova, hudobná výchova atď.).

Literatúra:

- BACHUROVÁ, T. (2013). *Kontexty detskej recepcie ilustrácií*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.
- GERO, Š., & TROPP, S. (2000). *Interpretácia výtvarného diela*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta.
- JANÍK, T., SLAVÍK, J. & KNECHT, P. (2014). Metodika 3A jako spojnice mezi teorií a praxí: teoretická a metodologická východiska metodiky 3A v cyklu sdílení znalostí. In: 22. *Konference České asociace pedagogického výzkumu: Pedagogický výzkum: spojnice mezi teorií a praxí*.
- KULKA, J. (1990). *Psychologie umění*. Praha: SPN.
- HUSÁR, J. (2007). *Komunikácia vo výtvarnom jazyku*. Banská Bystrica: PF UMB.
- SLAVÍK, J. (2001). *Umění zážitku, zážitek umění, teorie a praxe artefiktiky*. 1. – 2. díl, Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta.
- ŠTOFKO, M. (2010). *Psychodidaktika procesuálnej výtvarnej výchovy*. Bratislava: Veda.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. (1999). *Projekty a alternatívne formy vo výtvarnej výchove*. Bratislava: GRADIENT.

TOKÁR, M. (2003). *Kapitoly z teórie knižnej ilustrácie*. Prešov: Akcent Print.

Didaktika hudobnej výchovy
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Štátny vzdelávací program pre primárne vzdelávanie 1. stupeň základnej školy.** Charakteristika vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra, časť Hudobná výchova. Vzdelávacie štandardy predmetu hudobná výchova.
2. **Pedagogické a didaktické aspekty v hudobnej výchove.** Uplatnenie pedagogických aspektov v jednotlivých hudobno-výchovných činnostiach a ich základná charakteristika. Súčasné trendy a problémy vo vyučovaní hudobnej výchovy na základnej škole. Osobnosť učiteľa hudobnej výchovy.
3. **Psychologická podmienenosť hudobno-výchovného procesu.** Hudobný vývin žiaka mladšieho školského veku. Hudobnosť žiakov mladšieho školského veku (schopnosti, zručnosti a návyky), ich determinanty. Utváranie a skvalitňovanie hudobných schopností, prejavy hudobnej tvorivosti v mladšom školskom veku. Diagnostika hudobných schopností žiakov mladšieho školského veku. Metódy diagnostiky.
4. **Psychické roviny práce s hudbou.** Psychické roviny poznávania, vnímania, prežívania, tvorby, vyjadrovania a stvárňovania hudby. Transformácia psychických rovín prijímania hudby do vyučovacieho procesu a podoby kognitívnych, afektívnych a psychomotorických cieľov.
5. **Pedagogická podmienenosť hudobno-výchovného procesu.** Metódy hudobno-výchovnej práce, ich charakteristika s ohľadom na jednotlivé hudobno-výchovné činnosti a fázy edukačného procesu. Princípy, formy a štruktúra hudobno-výchovnej práce.
6. **Didaktické aspekty hudobno-výchovných činností.** Didaktické princípy a prostriedky v hudobnej výchove. Kritéria (pedagogické, psychologické, umelecké a estetické) výberu a uplatnenia hudobného materiálu v hudobno-výchovných činnostiach. Učebné pomôcky v hudobnej výchove. Digitálne technológie v hudobnej výchove.
7. **Projektovanie v hudobnej výchove.** Hudobno-edukačné projekty. Integratívne princípy a projekty v hudobnej výchove.
8. **Hudobno-folklórna komunikácia v primárnej škole.** Uplatňovanie prvkov tradičnej ľudovej hudobnej kultúry a detských folklórnych prejavov vo vyučovaní hudobnej výchovy, v hudobno-edukačných projektoch.

Literatúra:

- BALCÁROVÁ, B. (2019). *Integrovaná didaktika hudobnej výchovy v primárnej edukácii*. Prešov: PF PU.
- BALCÁROVÁ, B. (2010). *Integratívna hudobná výchova v predprimárnej a primárnej edukácii*. Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- BLAŽEKOVÁ, M. (2011). *Orffov Schulwerk. Princípy a adaptácia*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Pedagogická fakulta.
- DEREVJANÍKOVÁ, A. (2019). Regionálna ľudová kultúra v školskom kurikule. In: Balcarová, B. *Integrovaná didaktika hudobnej výchovy v primárnej edukácii*. Prešov: Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy, 2019.
- DZURILLA, M. (2016). *Multimediálny hudobno-edukačný program v kontexte primárneho vzdelávania*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- FELIX, B. (2013). *Hudobno-dramatické činnosti na základnej škole. Teória a prax*. Banská Bystrica: UMB, Pedagogická fakulta.
- FRIDMAN, L. (2020). *Kapitoly didaktiky hudby*. Banská Bystrica: DALI-BB.
- SEDLÁK, F. & VÁŇOVÁ, H. (2013). *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum.
- TICHÁ, A. (2005). *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál.

Didaktika telesnej a športovej výchovy
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Vzdelávacia oblasť zdravie a pohyb v primárnom vzdelávaní.** Vzdelávacia oblasť zdravie a pohyb a jej miesto v Štátnom vzdelávacom programe pre primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy. Telesná a športová výchova na primárnom stupni vzdelávania (vzdelávací štandard). Aktuálne trendy a moderné poňatie vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb na primárnom stupni základnej školy.
2. **Didaktické prístupy k rozvoju kondičných pohybových schopností v primárnej telesnej a športovej výchove.** Definovanie a klasifikácia kondičných pohybových schopností. Edukačné stratégie a didaktické prostriedky rozvoja silových, rýchlostných a vytrvalostných pohybových schopností detí v mladšom školskom veku. Koncept pohybovej výkonnosti a zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti detí.
3. **Didaktické prístupy k rozvoju koordinačných pohybových schopností v primárnej telesnej a športovej výchove.** Definovanie a klasifikácia koordinačných pohybových schopností. Edukačné stratégie a didaktické prostriedky rozvoja jednotlivých koordinačných pohybových schopností detí v mladšom školskom veku.
4. **Motorické učenie v detstve.** Motorické učenie detí v kontexte telovýchovného procesu na primárnom stupni vzdelávania. Vybrané teórie motorického učenia, kognitívne a dynamické činitele a fázy procesu motorického učenia.
5. **Pohybové zručnosti v motorickom vývine detí.** Pohybové zručnosti detí ako edukačný efekt motorického učenia a determinant celoživotnej pohybovej aktivity – znaky a vývinové fázy ich rozvoja. Koncept pohybovej gramotnosti v primárnom vzdelávaní – cieľová edukačná kategória.
6. **Somatický a motorický vývin v mladšom školskom veku.** Somatické charakteristiky detí a ich reflexia v telesnej a športovej výchove v primárnom vzdelávaní. Osobitosti motorického vývinu a pohybových predpokladov detí v mladšom školskom veku. Pohybové kompetencie detí v kontexte kognitívneho, emocionálneho vývinu a socializácie.
7. **Vyučovací proces telesnej a športovej výchovy na primárnom stupni vzdelávania.** Štruktúra a špecifické aspekty (metódy, organizačné formy, bezpečnosť a hygiena, materiálne zabezpečenie) vyučovacieho procesu telesnej a športovej výchovy na primárnom stupni vzdelávania. Moderné prístupy k poňatiu telesnej a športovej výchovy.
8. **Pedagogické diagnostikovanie v primárnej telesnej a športovej výchove.** Osobitosti pedagogického diagnostikovania a aplikácie testov pohybových schopností a zručností detí v školskom kontexte. Pohybová aktivita detí a špecifické aspekty jej podpory v školskom kontexte.

Literatúra:

- RUŽBARSKÁ, I. (2018). *Motorické predpoklady detí v kontexte predprimárneho a primárneho vzdelávania*. [online]. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. Dostupné na: <https://ezproxy.pulib.sk:2067/web/kniznica/elpub/dokument/Ruzbarska1>
- RUŽBARSKÁ, I. & TUREK, M. (2010). *Vybrané kapitoly z didaktiky elementárnej telesnej výchovy*. Prešov: PU.
- DVOŘÁKOVÁ, H., & ENGELTHALEROVÁ, Z. et al. (2017). *Telesná výchova na 1. stupni základnej školy*. Praha: Karolinum.
- ŠIMONEK, J. (2005). *Didaktika telesnej výchovy*. Nitra: Pedagogická fakulta, UKF.
- MUŽÍK, V., ŠERÁKOVÁ, H. & JANOŠKOVÁ, H. (2019). *Abeceda pohybové aktivity*. [online]. Brno: Elportál,. Dostupné na: <http://elportal.cz/publikace/abeceda>
- MASARYKOVÁ, D. (2021). *Pohybové kompetencie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní*. Trnava: TU, Pedagogická fakulta.
- MASARYKOVÁ, D. (2015). *Súčasnosť a perspektívy telesnej výchovy na Slovensku a v zahraničí*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.
- RYCHTECKÝ, A. & FIALOVÁ, L. (1998). *Didaktika školní tělesné výchovy*. Praha: Karolinum .